

hangon kell beszélni a jövő férfiai-val is.

Ez az a kísérlet, mely ifjúságában akarja szolgárá nevelni a nemzetet.

Es e kísérlet ellen tiltakozik nap-nap után fölháborodva a képviselőház mindkét ellenzéke. E kísérlet ellen kell állást foglalnia az ifjúságnak, melynek hazafias lelkesedésével szemben hiába gyalázkodik a meghunyászkodó szolgai cinizmus.

Az ifjúság válasza legyen a néma megvetés! Egyebekben pedig folytassa, a mit elkezdett.

Belföldi hírek. Kossuth Lajos honossága ügyében a budapesti egyetemi ifjúság népes gyűlést tartott, melyben elhatározták, hogy kérvényt intéznek az országgyűléshez az iránt, hogy külön törvényt hozzon Kossuth Lajosnak. Szabó István, az ismert helyénista, a Ferencz-József-rend lovag-keresztjével tüntettetett ki.

Országgyűlés. A képviselőház ülése decz. 2-án. A képviselőház tegnap kezdte meg a miniszterelnöki tárcza részletes tárgyalását a vitát Váillyi Árpád kezdte s figyelemmel hallgatott beszédében indítványt tett, hogy a miniszterek eskü mintái a törvénykönyvbe cikkelyeztessenek. Ezt az indítványt a mérsekelt ellenzék részéről Bethly Ákos szabályos támogatásban részesítette.

Ezután következett Ugron Gábor nagyszabású szónoklata Tisza Kálmán miniszterelnök 15 évi kormányfői működéséről. — Nincs a miniszterelnök politikai egyéniségének s működésének olyan részlete, melyet a beszéd meg ne világított volna, az igazságnak világosságával. Ugron nagyszabású beszéde Tisza miniszterelnökre súlyos csapásokat mért, s rendkívül hatást tett az egész ellenzékre.

Ugron után a kormánypart soraiból Horváth Gyula állt fel, mert más nem is merészt volna arra vállalkozni, a mit még Horváth Gyula sem tudott megoldani. Mert nem tudott. S bármily elmesés állította fel a tételket, hogy igazolja azt, hogy a miniszterelnöknek van tekintélye, s hogy az ő további uralma korrekta parlamentáris alapon nyugszik, s hogy a regszködés hozzá nem személyes természetű, — s bármily ügyesen forgatta is e tételket Horváth Gy. de minél tovább haladt, annál több ellentmondásba keveredett, s a végén a fényes eszmeszjoporkák után egy sötét khaosz maradt a beszéd után.

Horváth Gyulának Apponyi rögtön felelni akart, de eközben felállt Tisza Kálmán miniszterelnök s rögtön elkezdődött a zajongás, és tartott is, míg csak Péchy Tamásnak eszébe nem jutott az az ügyes ötlet, hogy megkérde az ellenzékeltől: „vajjon azért nem akarja e a miniszterelnököt meghallgatni, mert fél a beszédjétől?” Erre a kérdésre az ellenzék azzal felelt, hogy kihallgatta a miniszterelnököt, ámbar a miniszterelnök felszólalása nem volt sikerült.

Es a miniszterelnök azt, hogy őt kihallgatták, sietett is azzal viszonzni, hogy mihielyt beszédét végzé, kisietett az üléséből, ami ép úgy tört fel, mintha Apponyi elől futott volna meg.

Apponyi Albert, minden szofizmatól megítisztította a politikai helyzet felfogását s bemutatta azt, a miniszterelnök helyzetével szemben, a maga valóságában és igazságában.

S e beszédnek óriási sikere mellett, nem a legkisebb sikere az is, hogy a miniszterelnök, a ki csak az imént fejtegette, hogy neki

joga, de kötelessége is részt venni a miniszterelnöki tárcza körül folyó diskusszióban, jónak látta e kötelességet Apponyi beszéde alatt a képviselőház folyosóján leróni.

Az ellenzék Ugron és Apponyi beszédeinek benyomása alatt nagyon lelkesült hangulatban hagyta el az üléstermet. A vitát ma folytatják.

A közoktatás állapotáról szóló jelentését Csáky Albin gróf közoktatásügyi miniszter a ház elé terjesztette. A jelentésnek a népoktatásra vonatkozó részéből, mely az 1887-88-ik évre vonatkozik, a következő adatokat közöljük:

A tankezes gyermekek száma az említett esztendőben 2.416.945 volt, melynek 80-73 perzentje járt iskolába. 1869-ben összesen 2.284.741 tanköteles gyermek volt az országban, melynek csak 50-42 perzentje járt iskolába. De szaporodtak azóta természetesen az iskolák is. Ezeknek száma ugyanis 1869-ben 13.798-ra ugrott, 1888-ban pedig 16.662-re. A tanítók száma 17.792-ről 24.379-re szaporodott. A népiskolák fenntartása 1869-ben 3.750.123 frtba, 1888-ban 14.947.871 frtba került. A tanítóképző intézetek száma 271-ről 685-re szaporodott. A tanítóképző intézetek fenntartása 1880-ban 1.046.841 frtba került. Kisdedóvó intézetek 603 volt a múlt esztendőben, melyekbe összesen 55.639 gyermek járt. Az óvintézetek fenntartása 409.245 frtba került. — A köze-piskolákra vonatkozó részről a következő adatokat közöljük: A múlt esztendőben volt az országban 150 gimnázium és 29 realskola. A gimnáziumba járt összesen 35.956 növendék (a 3 magángimnázium növendékeit bele nem számítva) a realskolába 7069. A gimnáziumokban és realskolákban összesen 2862 tanár működött.

A központi közlelemzési vásárcsarnokról.

— Dr. Balkányi Miklós ismertető felolvasása. — (Folytatás.)

Nálunk Debreczenben az előbb elmondott általános okokon kívül, a köztetek hiánya is sürgeti a vásárcsarnok létesítését. Nekünk nincsen olyan közterünk a város belsejében egy sem, a hol a város fejlődéséhez és emelkedő igényeihez képest, a piaci élelemzési cikkek kereskedését jól elhelyezni lehetne. Ha a reggeli órákban végig megyünk a város főutcáján, s látjuk a nagy templomtól a megyeházig terjedő hosszú, keskeny területen az eladó és vevő közönséget, földreterített por és piszokban fekvő élelmiszer cikkek közt tolongni, egymást lökdösni, s halljuk a helyi vasut gőzmozdonyának zakatolását és folytonos csevegését, melylyel az emberáron keresztül utat igyekszik törni, ha elgondoljuk, hogy itt nap, nap után, csak a gondviselés oltalmazza meg az embereket az elgázoltatástól, hogy az élelmi cikkek orvos rendőri ellenőrzésére gondolni is alig lehet, hogy ezen az állapoton változtatni kell, ha ezt elgondoljuk, akkor bizonyára megfontolás tárgyává tesszük a központi közlelemzési csarnok felállítását.

Miként már bizonyára tudni méltóztatnak, én nemcsak teoriában foglalkozom ezen intézmény eszméjével, hanem két év óta az eszme kivételére és megvalósítására töreksem, s két év óta munkálkodom abban, hogy a központi közlelemzési csarnok Debreczenben létesüljön.

E végből a jeles bpesti műépítész és e téren kiváló szakértő Felner Sándorral kidolgoztattam a csarnok építésének tervét. Es

pedig, miután a hely megválasztása a legfontosabb, s három kisebb-nagyobb mérvben alkalmas hely kiálkozott, kidolgoztattam a terveket mind a három helyre.

Mind a három hely a város középpontjában van egy mástól 1—2 percznyi távolságra úgy, hogy e tekintetben bármelyik alkalmas volna.

A telek viszonyok különbözőségeinél fogva a három terv lényegesen különbözik egymástól, abban azonban megegyezők, hogy mindhárom tervezet szerint a csarnokok külső kerületén (periferiáján) fekvő elárúsító helyek akként szerkesztetnének hogy azok a csarnokot környező utcái járdáról is hozzáférhetőek legyenek s azok elzárására egy felülről lebecsátható görredőny szolgáljon. Ezen redőny felhúzása által a csarnok nyitva áll s így a levegő szabadon keringhet, a csarnok belseje tökéletesen szellőztethető.

A vevő közönség védelmére a járda fölött külön fel fedél szerkesztetnék és ezen elárúsító helyek hátfala a csarnok felé két méter magas rovátkolt deszka szekrényből állna, mely nemcsak válaszfalul és állványul szolgáljon, de egyúttal megakadályozza az eladó és vevő közönségnek egyaránt kellemetlen légvonalat.

E helyek jelöltetnének ki a mészarosok és hentesek elárúsító helyeül. Ezen helyek erre a célra igen alkalmasak volnának, mert a csarnok külső kerületén elhelyezve a hus kigőzölgése és az ez által előidézett kellemetlen szag a csarnok belsejében nem terjedne el, a hus a külső légáramlat által frissebb állapotban maradna s az elárúsító helyek előtt huzamosabb ideig tartózkodó vevő közönségnek nagyobb terület állna rendelkezésére, mint a csarnok belső részeiben elhelyezendő elárúsító helyek előtt. Végre ezeken a helyeken a hus ki- és berakodása is könnyebben volna eszközölhető.

Általánosan tapasztaltatott az minden csarnoknál, hogy a közlekedés zavartalan tartatása, a le- és felrakodás kényelme volta, a hozzá férhetőség könnyűsége igen fontos szerepet játszanak. E végből mind a három helyre úgy tervezetük a debreczeni csarnok, hogy az minden felől szabadon állván minden oldalról megközelíthető, minden oldalán ellátott elegendő számú és szélességű átjárókkal, melyek a kimenetelnél tornácokká szélesednek s lehetővé teszik a gyors ki- és berakodást. A csarnok szellőztetése szintén igen lényeges szerepet játszik, miként fentebb jeleztem, a csarnok körökörül felhuzható görredőnyekkel tervezetük, ezeken keresztül folytonosan közlekednek a friss levegő ezeken kívül a csarnok középső, emelkedetebb részeinek oldalfalai állandoan nyitott üveg, vagy bádog redőzettel láttatnak el.

Ily módon a csarnok belsejében folytonosan jó levegő volna. Mindhárom tervnél az egész csarnok alatt pinczék nyernének elhelyezést, hogy azokban az elárúsító mindenike részére külön külön raktárak és illetve gépkamarák rendeztessenek be, ezeknél kiváló gondot fordítottunk a mészarosok és hentesek pinczéire, amennyiben azok akkép csoportosítottak négyesével a jégvermek körül, hogy teljesen hidegek és könnyen hozzáférhetőek legyenek. A jégvermekben kettős előkamarak és kettős csatornázás által van arról gondoskodva, hogy a hőmérséklet a lehető legalacsonyabb fokra tartassék.

A pincze-kamarák világítása az utcáfelől pincze ablakok, valamint a csarnok belsejéből a felvilágítók által eszközöltetnék, ez utóbbiak egyszersmind szellőztető aknákul is szolgálnának. Minden egyes elárúsító hely a szükséghez képest, megfelelő külön pincze

raktárral esetleg jégkamarával fog birni. A pincze-kamarák egymástól rendes falazattal, esetleg farácszat által lesznek elválasztva.

Mindenik csarnok úgy van tervezve, hogy az a szükséges kezelési, felügyelői és kényelmi helyiségekkel kellően el legyen látva.

Az éjjeli órákban a világítás kellő számu gázlámpák által eszközöltetik. A tisztántartás céljából okvetlenül szükséges a vízvezeték berendezése, ennek vizét vagy az ártezi kut, vagy e célra készitendő, kut adná esetleg a nagyerdőről, vagy a komokkterből csővezetés segítségével bevezettetnék a kezelési pavilon fölébe tervezett nagy viztartó medenczébe. Ezen vízvezeték látná el jó inható vízzel a vásárcsarnokokban tervezett nyilvános kutat is.

Ezenyben megegyezik a három terv, ezen lényeges kellékek mindenike egyaránt meg van mindeniknél.

Az eltérés a telek viszonyok különbözőségben leli magyarázatát. — Az első sorban tervbe vett telek, a főpiáczon a városházzal szemben levő ugynevezett varga szín telke és a kisujca torkolata.

Ez a hely egy 22-8 méter széles 100 m. hosszú 2280 m² méter területű csarnok építésére alkalmas.

A terület formája megengedi, hogy a piacz-utca felől a csarnokon kívül két kisebb épület tervezessék, melyek egyikében földszinten a pénztár, e mellett a hatósági husvizsgáló, az emeleten az igazgatóság és könyvvezetés hivatalai helyeztessenek el, másikában pedig egy vendéglő és mellék helyiségei, valamint felügyelői lakás.

A csarnok maga 20 méter széles és 100 méter hosszú; középső hajója 12—20 méter, oldalhajója legalacsonyabb, pontján 6—40 m. s legmagasabb pontján 9 méter magas, két oldalán 51 (2×4) 8 m² méter területű utcai elárúsító helylyel és 68 (2×2) 4 m² méter 116 (2×1.50) 3 m² méter 40 (2×1.60) 3.20 m² méter 70 (1.50×1.50) 2.25 m² méter belső elárúsító helylyel. — A belső közlekedésre hosszabban 3—2 méter széles, szelvényben 2—4 méter széles, és 3—2 méter széles közlekedési út szolgál.

(Folyt. köv.)

HELYI HIREK.

* Kossuth a polgárijogáról. Kossuth Lajosnak a honossági törvényre, illetőleg a saját honosságára vonatkozó nyilatkozata, mint az E—s írja, már két hét előtt megérkezett a függetlenség és 48-as párthoz s abban világosan kijelenti, hogy őt magyar állampolgári jellegétől egy érvényben levő törvény fonygetve megfosztani a fájdalom eshetőséget róla mi sem hátríthatja el, mint egy másik törvény mely az előbbent akként változtatná meg, hogy ennek jogfosztó hatása külföldön tartózkodó más hazánkfiakra általában s reá különösen ki ne terjedjen.

* Népesezés. November hó 24-től november 30-ig született városunkban: I. Református: törvényes 15 fiú, 10 leány, törvénytelen 2 fiú, 2 leány, együtt: 29. Halvaszületett 2 fiú, 2 leány, együtt: 4. Egybekelt 3 pár. II. Evangélikus: törvényes 1 fiú. III. Római katolikus: törvényes 2 fiú, 3 leány, törvénytelen 2 fiú, 1 leány, együtt: 8. IV. Zsidó = 0. — Elveszülöttek összes száma: 38, melyet ha egybevetünk az elhunytak számával (27), a szaporodás = 11.

* Kinevezés. Günther Kálmán debr. kir. törvényszéki jegyző, albiróvá neveztetett ki a margittai járásbírószághoz.

„Mi dolog a, hogy a Tisza befagyott,
„Mi dolog a, hogy az uram elhagyott,
„Nem bánom, ha be is fagyott a Tisza,
„Csak a rózsám jönné meg egyszer vissza!”

Gyuri Bandi felnyergeli a lovát,
Esténként úgy látogatja babáját,
Gyuri Bandi külső csárdán bort iszik,
Buzi Zsófi bundájában nyugoszik.

Gyuri Bandi úgy tölti az éjszakát,
Körüljárja Orczy báró gulyáját,
Kiszakít vagy tizenhárom darabot,
„Nesztek lányok, tik is boldoguljatok.”

Nem is csinált Gyuri Bandi egyebet,
Összefonta a kendőjét kótelnek,
Ráhurkolta feleségére nyakára,
Annál fogva húzta föl egy nagy fára.

„Jaj istenem, édes anyám, vétettem,
„Feleségem szeretőmért megöltem,
„Menjen kend az erdőre, s eltemesse.”
„Mondjon el egy miatyánkét fölötte.”

„Édes fiam! össejártam egészen,
„De az erdőn sehol fel nem fedeztem,
„Megették tán szegényt éhös farkasok,
„Nem találtam csak egy kendő darabot,”

„Mossd ki szülém ingöm, gatyám fehérre,
„Hadd megyek a főkapitány elébe,
„Le is veszem előtte a kalapom,
„Kezem, lábam vasra verni od'adom.”

Megkötözik Gyuri Bandit kótellel,
Kiséri a szolgabíró elébe,
Felakasztják Gyuri Bandit egy fára,
Majl fityeghet most már ottan magába.

Esik eső szép csendesen csepereg
Gyuri Bandi bitófánál kesereg.

Nagy-Körösön most faragják azt a fát,
Kire Gyuri Bandit majd felakasztják.

Nem gondolta Gyuri Bandi magába,
Hogy a szél az akasztófán lógázza,
Buzi Zsófi csak magában siratja,
Hogy miatta jutott akasztófára.

Ezen szép románcznak a nyomán készült a „Betyár kendője,” az elbeszélés, és később az elbeszélésből a szindarab.

A nép hagyomány csak annyiban segítette a mesét elő, hogy Gyuri Bandi feleségét életben maradttnak állította, s hogy az évek mulva messze vidékről előkerült volna.

A körülbelül tíz nyomtatott ivre terjedő elbeszélést a „Fonó krónikája” című gyűjteményben, majd külön egy kötetben kiakar-tam adni, de mert négy előfizetőmnél több nem akadt, a szándék abban maradt, s a Betyár kendőjét eltettem aludni a fiókom fenekére a többihez.

Már régen el is feledkeztem róla, midőn vagy nyolcz tíz évre reá, a hatvanas évek valamelyikében, Feleki Miklós barátom megszólít, hogy nejenek valami különös beszéde lenne velem. — Menjek el egyszer valamikor hozzájuk.

Itt azután a nagy művésznő azzal fogadott, hogy a napokban a régi Hölgyfutárnak egy évi folyama jutott kezébe, elolvasta benne az én „Betyár kendője” című elbeszélésemet.

— Tudja-e, szólt hozzám — hogy ebből egy nagyon életre való színművet lehetne írni.

Írja ön meg nekem az Örszi szerepét, szeretném eljátszani.

Meg voltam lepve, de egyszersmind e megtiszteltetés szörnyű zavarba is hozott. — Fialat suhancz koromban, hordtam ugyan

szinczédulát, — játszottam mükedvelői előadásokban elégszer, míg Pesten laktam, folyvást jártam színházba, — fordítottam soha el nem fogadott francia vigjátékokat, — de azért fogalmam sem volt arról, miként kelljen egy szindarabot elkészíteni, beosztani, összehallítani.

Mentegetőztem. Felekiné azt mondta, hogy hiszen itten minden kézen van. Már csak az illem szerint is nem volt kitérés. Megtett színműíróvá.

Miklós megírta nekem az instrukciót nyolcz sorban, minden felvonásra rá szánt nagylelkűleg kettőt. Eltettem e nap kedves emlékeül.

Igy szólt: I. felv: Örszit Bandi megöli. Váltakoz: Bandi iszik a korcsmában s mulat Zsófi-val. II. felv: Bandi bűnét bánja. Vált: Örszi távol szolgálataba áll. III. felv: Bandi oda jön rabolni, a hol Örszi szolgál. Elfogják. Felesége elereszti, Örszit elfogják. IV. Bandi meghalja, hogy felesége rab. Hogy kiszabadítsa, feladja magát. Törvényszék. S végül Bandi meglóvi szeretőjét és magát, Örszi boldog lesz.

Neki ültem s elkészítettem a szindarabot, s mikor elolvasta, helyben hagyta; legelőször megmutattam gyermekkorom egyik jó barátjának, a szegény Lendvay Marczinak, ki akkor a nemzeti színház egyik büszkesége volt. Már akkor — szegény — beteg volt nagyon; nem nagyon sok dolog érdekelt, még is elolvasta s azt mondta reá: No Ferkó, én fogom neked azt a betyárt eljátszani, ugy sem játszottam még gatyás drámai hőst a nemzeti színpadon.

Nem érthette meg.

Most közöltem a darabot Szigligetivel. Harmadnapra visszaküldte hozzám egy levél kíséretében, mely engem oly boldoggá tett, hogy majdnem az egéki emelkedtem; nem-

csak meg volt elégedve, de megdicsért, buzditott, hanem — azt írja a levél utolján — nagy baj van, melynek eligazítása végett beszélni akar velem.

Mikor találkoztunk, elmondta, az a baj, hogy az egész 4-ik felvonás nem ér semmit. — Minek ott az a sok jelenet, az a sok nép, az a sok beszéd. Az egészet röviden az Örszi kihallgatásával, a betyár megjelenésével és vallomásával, végül az egész frekvencia örvendetes hálálkodásával kell befejezni.

Jó tanácsát, utmutatását ily egyszerűen mondta el, még is jól megértettem, mit akar. Azonnal beültem szobámba és megkészítettem neki estig egy, a mint instrualtuk a 4-ik felvonást. Elvittem hozzá. Elolvasta. Megölelt, ez volt a felelete.

S két hét mulva a drámbíróvá választmány elfogadta egyhangulag az 1869-dik évben.

Hogy előadása még is az 1873 ik év őszéig elhuzódott, annak oka az volt, hogy az akkori intendáns a darabot vonatkozó előadati, határozottan kijelentvén, hogy az ő intendánsága alatt színre nem kerül.

Hagytam a dolgot tehát soká, soká, már le is mondtam minden reményről, csak egy utolsó kísérletet akartam még tenni az intendánsnál. Megtudom legalább kifogásait.

Szigligeti megállt az udvaron.

— Hagyd el, ne fáradj — így szólt — holnap már én leszek az igazgató s elő fogom adni a darabodat, — s előadatom ugy, a mint még nem volt előadva az én népszínműveim közül csak egy is a nemzeti színpadon, hogy megmutassam irántad szeretetemet s elégtételt adjak neked a hosszú mellőzésért.

S zavait meg is tartotta.

A darab elfogadását, valamint színterhozatalát, tehát neki köszönhetem, neki, a kit anyai rossz ember gyanúsított, pedig nagyobb

og birni. A alázat, eset- ztva rvezze, hogy i és kényel- láta. kellő számú isztántartás vizezeték ártézi kut, á esetleg a ól csővezés ségi pavil- menedeczebe. vizzel a v- s kutat is. t meg, ezen terv van

különböző- első sorban városközpont szin telke

széles 100 m. sarnok épi-

li, hogy a két kisebb rében fölt- tósági hus- g és könyv- másikkában iségeit, va-

széles és 100 -20 méter, 6-40 m. magas, két ületű utcazi □ méter 60) 3.20 □ ácter belső ölekedésre eben 2-4 eles közle-

Kossuth illetőleg a rozata, mint gérkezett, a gban vilá- állampolgári ény fenye- eshetőséget egy má- ént változ- atása kül- a általában

4-től nov. Refor- eány, tör- 29. Halva. Egyekelt rvényes 1 törvényes 2 l leány, 2 veszültöttek vetünk az adás =II. debr. kir. tetett ki a

sért, buz- utolján — végett be-

az a baj, ér semmit, a sok nép, en az Orzsi mésevel és ezia örven-

egyszerűen mit akar. megkészi- tuk a 4-ik Megölelt,

6 választ- 1869-dik 873 ik év t, hogy az ödött elő- egy az ó

soká, már csak egy az inten- it.

szólt — elő fogom m ug, a psziamu- i szinpa- tetemet lözésért.

szinreho- ki, a kit nagyobb

* A vármegye haldoklik, tisztikara bucsuzik. Igen természetes, hogy a vég kezdete előtt élénk élet folyik a tekintetes vármegye lakában. Tegnap d. e. tartott meg a mostani megyei tisztikarnak utolsó számonkérő széké. Mintha mindenki érezte volna, hogy illik jó benyomással távozni, hát alig volt az egész megyében valami csekély hátalék. Ugyancsak tegnap d. u. s a főispán elnöksége alatt tartott meg az állandó bíráló bizottság szintén utolsó ülése. Tudvalevő, hogy az igazoló bizottság annak idejében több bizottsági tag választását megsemmisítette, így Dorogon a Kovács István, Farkas Pál és Rejk Imre biz. tagok választását. A bíráló-bizottság megváltoztatta, mindhárom igazoltattak, ellenben B.-Ujvároson a Dobi Gáborét megsemmisítette. H.-Böszörményből Lada János felebbezését elutasította. Az állandó választmány ma d. e. tartott ülésén a tisztújított szék határnapja december 19-ére határozott. Szóba került a közgyűlés egyéb tárgyai közül Szabolcsvármegye átírata, — a közgazgatási tisztviselőik szabad választási jogának fenntartása tárgyában. A bíráló főispán nem foglalt állást e tárgyban, Rásó Gyula ur — ki éppen most akarná megválasztani — indítványozta, hogy az átírat ne pártolólóg, de egyszerűen tudomásul vessék. A szabad választási jog mellett szólalt fel Szinai Gyula t. ügyész és Csapó István biz. tag. — Szavazásra kerülvén a dolog az alispán indítványa fogadtatott el, a melyre szavaztak Rásó Gyula alispán, Fekete Sándor főjegyző, Papp Lajos aljegyző, Budaházy Ödön számvevő, — ellene szavazott pedig Szinai Gyula t. főügyész, Csapó István, Varga Géza, Pénzes Sándor és Veszprémi Kálmán Biztos értesülésként szerint illetékes körökben azon hír van elterjedve hogy Szöllösi János p.-ladányi ügyvéd a közj. államosítása esetén már is Hajdúvármegye alispánjává van kizemelve.

* Halálhíradó. Fajdalomtól sebzett kebel- lel tudatjuk forrón szeretett édes atyánk, néhai Balassovich Gusztáv nyugalmazott telekkönyvezetőnek, folyó évi decz. 1-én hajnali 4 órakor, életének 64-ik évében, gutatús következtében történt elhunytát. A megboldogultnak földi maradványai folyó hó 2-án délután 2 órakor, a ref. templomban tartandó rövid ima után, a venkerti sírkertben fognak örök nyugalomra tétetni. Mely végtisz- tességételje a boldogultnak rokonait, ismerő- seit, jó barátait s a nagyérdemű közönséget bánatos szívvvel meghívjuk. H.-Szoboszlón, 1889. decz. 1-én. Balassovich Armin s neje Lubni Katalin és gyermekei; Balassovich Kornél s neje Dobozi Mari; Balassovich Jolán s férje Rác Gábor s gyermekei; Balassovich Zoltán Malvin és Gusztáv.

* Színház. Tegnap este Vörösmarty em- lékézetére ünnepi előadásban került színe a nagy író egyik jobb tragoediája, „Marót- bán”. Az előadás csinos előkép-csoportozat előzte meg Vörösmarty műveiből vett alakok- kal; ez úgy tetszett, hogy a kevés számú közönség kíváncsán háromszor is föl kellett huzni a függőnyt. Az előadás jó és összességé- volt. A czimszerep Mándokynak régi jó sze- repe, ez estén is zajos tapsokra ragadta a közönséget. Különösen szép volt a 4. felvonás- beli nagy jelenete Medgyaszayval (Ida), ki ez estén jól volt disponálva s csak itt-ott villant fel szavalatában egy-egy kis alpáthosz. Hasszán bég szerepét Rakodczay adta, kevesebb siker- rel mint régebben Vedres, mindazáltal jól. — Gesztusa, arcjátéka keresetlen és mérsékelt volt, szavalata tiszta. Molnárnak (Bod) az első felvonás sikerült legjobban, hol hev és ön-

öröme nem volt lelkének, mintha egy kezdő színművész egész lélekkel terjeszthette ki pártfogását.

A darabnak sikere már biztosítva volt az által, hogy a nemzeti színház legelső művé- sei játszották benne a legkisebb szerepet is, a legszebb, legünnepelebb két művésznő ját- szotta a főszerepeket, s a két első drámai anya az anya szerepeket. Voltak, kik az előtt paraszt szerepeket nem játszottak s a darab- ban kész szívvvel olyanokat fogadtak el és a mi legfőbb, legörvendeztetőbb volt mindenki- nek, Tamássy meglepte a közönséget s fénys- sen bebizonyította, milyen nagy drámai mű- vész rejlett benne.

Haládatlan lennék azonban, ha arról meg nem emlékezném, hogy a pesti előadás előtt ugyanez év tavaszán a „Betyár kendője” már Debreczenben került először színe s a derék tőszgyökeres magyar közönség által lett jó fogadtatás, s annak ki a deli betyárt legelőször adta, Mándokynak sikerült művészi játéka érdekelt ebresztett a sajtóban is, az alvásra kárhoztatott darab további sorsa iránt.

Kolozsvárott E. Kovács Gyula nagy elő- szerettel s lelkesüléssel ragadta meg a deli betyár szerepét s költői lelkének egész erejét s nagy drámai művészetének egész súlyát fektetvén bele, egyik bravour szerepévé tette.

Itt azután én befejezem a „Betyár ken- dője” történetét, mert nagyon, de nagyon szo- moru emlékeim is vannak vele összekötve. A szegény jó Tamássy művészetének, szinpi- di csodáinak végső lobbanása.

Adj a ég, hogy az a léng új életre föllobbanjon.

Abony, 1889. nov. 28-án. Abonyi Lajos.

uralom egyesültek játékában; később hol az egyik, hol a másik hagyta el, egészben azon- ban elfogadható alakítást nyújtott és sok meg- érdemelt tapsban részesült. Barra várnagy kisebb szerepe Balassánál jó kézből volt, va- lamint Ibrahimé Püspökynél. A melodramai részek nem mindenkinek sikerültek; ez este is csak zavarólag hatottak.

H—sz.

* Hadaí Aradon. Az aradi színházban ven- dég szereplő Hadaírók, kedvelt népszimtméne- kesünkről „Rip-Rip”-ben kedvezően ír az ot- tani sajtó. Az „A. és V.”-ben p. o. ezt ol- vassuk: „Hogy azzá lett Hadaí S., ami, ez az ő érdeme, ez a széphanu baritonistáé, a ki a véghetlennél lágy melódiákat az ő olvadékony hangján olyan behelzöden tudja előadni. A közönség nem felelte azt el s tegnap, hogy viszont látta régi kedvencét a kedvenc sze- repben, zúfolásig töltte a nézőtermet. Hiába, kivagyunk ehezétve: az első térfhangokat ebben a szezonban tegnap hallottunk S a közönség halás volt ezekért a hangokért: sz- okatlanul mclegen tüdőzölte, lelkesen tasolta az eneket, ki ma még jobban játszta ezt a töle jól ismert szerepét, mint egykor. Routinir- tókessé, biztos színezésé lett azóta, hogy nálunk működött, olyan kiváló élvezetet szer- zett, melyért elismerést nyilvánítnak neki is, az igazgatónak is, a kitől helyes tapin- tat volt a társulat hezagait illetékné pen- repálni.”

* A „Debreczeni Híradó” f. hó 1-én ki- adott számában egy cikk jelent meg „Ponti- us Pilátus” cím alatt, melynek második pontja azon kérdést is tartalmazza, hogy mit fog ehez szólni a 48/49-iki honvédegylet? Én, mint a kire leginkább irá- nyult a központ képzelt fen- hatóságának megrovása, azt ott a helyszínen azonnal visszautasítottam, még pedig azon hozzáadással, hogyha ezen itt ha- goztatott szög íretek is csak íretek ma- radnak, akkor majd egész ornátusban fogom ezen megrovást megvilágítani; mit most nem teszek erősebb kifejezésekben, mert nem szeretném, ha a központ által tett — okálul az általam elmondottakra kapaskodva — hib- sulnának meg. Ezt és ennyit válaszol a hu- bereczeni 48/49-iki honvéd-egylet nevében — a Pontius Pilátus cikkre — annak elnöke, Csutak Kálmán.

* Dalestély. A debr. ker. ifjak önképző egyesületének dalköre, a mint már írtuk, fé- nyesen sikerült dalestélyt adott szombaton este, a „Korona” helyiségeiben. A termeket teljesen megtöltötte a jelenvolt s mindvégig jól hangolt közönség. Az estély fénypontját képezték mindenesetre a dalkör előadásai, melyek a még ifju dalárda folytonos haladá- sáról s ügyes vezetéséről tanuskodnak Szabo- tosan adták elő a H u b e r határos „Nemzeti zászló”-ját, Rott „Virágnak mondanálak” cz. darabját, Heimtől a honf bucsuját és ugyancsak Rott-tól népdal-egyveleget. Igen szép hanganyagot mutatott be I r s a y Mikló- s ur, ki „Rip-rip” magánadálát énekelte. Szép a Mike Győző ur tenorprim hangja is az összesben. Érdemes lenne, ha az előadó ur magát ez irányban tovább képezne. — Vacso- ralgatás után — a R á c z Károly jó zenéje mellett — táncz következett. Az intelligencia szépen volt képviselve, a hölgykoszorúból pedig feljegyeztük a következőket, asszonyoságo- kat és kisasszonyokat: Donogán Istvánné, Tra- veczky Mihályné. Gréf Sándorné, öz. Makó Istvánné, Ganovszky Lajosné, Szikszainé, Fo- vácsey Józsefné sat. — Roth Kati, Matolcsi Juliska, Mannó Erzsike, Weiden Erzsike, Far- kas Gizella, Gacsó Erzsike, Balogh Ilonka, Lendvai Irma (S z a t h m á r), Wittmann Róza (K a s s a), Gacsó Teréz, Ganovszky Irén, Farkas Margit, Nagy Irma, Draveczy Margit, Gréf Margit, Makó Juliska, Szikszai Margit, Flezsár Juliska és Irma, Bodó Juliska és Irma, — D u s a E s z t i k e, Szobo- nya Etel, Györy Zsuzsika, Tóth Karolin és mások, kik családjuk tagjaival jelentek meg. Az estélynek csak a hajnali órák vetettek véget. (T.)

* Uj ügyvéd. Dr. Nagy Kálmán helybeli ügyvédjelölt f. hó 2-án Pesten az ügyvédi vizsgát kitűnő sikerrel tette le. — A fiatal ügyvéd Debreczenben szándékozik iródat nyitni.

* Halálhíradások. Nov. hó 17-től nov. hó 23-ig meghaltak városunkban: Pósalaki Mi- hályné 34 é. ref. alképt. Szabó Gábor, 18 é. ref. hashártalob. Szűcs András 81 é. ref. gutatús. Sándor ? 1 hó r. kath. keresztelen- len leány, veleszületett gyengeség. Szűcs Pé- terné, 71 é. ref. aggtör. Öz. Siska Jánosné 49 é. kath. agylob. Kovács Jolán 9 é. kath. vörhény Bancsi Juliánna 2 hó ref. veleszületett gyengeség. Papi Juliánna 9 hó ref. torokgyík. Sáraí Kálmán 46 é. ref. vizkör. Nagy Erzsé- bet 6 hét ref. bélihurut. Boda Sándor 3 hó r. kath. göröcsök. Kiss? ref. halvaszültő leány. Öz. Szathmáry Istvánné 55 é. ref. öngyilkos- ság. Nagy József 48 é. ref. tüdőhurut. Ujlaki István 23 é. r. kath. agyuta. Császi Imre, 2 1/2 é. ref. agylob. Labancz István 1 hó ref. göröcsök. Siteri Miklós 1 é. ref. tüdőhurut. Ujlaki Juliánna 3 hó ref. tüdőhurut. Veninger Henrik 49 é. r. kath. tüdőhurut. Szabó Lajos 10 hó ref. göröcsök. Öz. Kiss Mihályné 78 é. ref. aggtör. Elhunytak összes száma: 24 egek között 11 öt éven alóli gyermek van, tehát az elhunytaknak kisebb fele. Az elhunytak számát (24) összevetve az elveszültöttek számával (44) a szaporodás =20. E hét tehát minden tekintetben kedvező népesedési arányt tüntet fel.

* A szomszédból. Uj lap indul meg újévkor Nagyváradon függetlenségi iránynyal. A nyomdát részvények után állítják fel. — A regáletárgyalások Bihar megyében most folynak. Csak kevés helyen adják meg a bírők azt az összeget, a melyet kérnek és így a kincstárnak sok kellemetlen- sége van. Nagyvárad regáléjára az ajánlatokat, melyeket az eddigi bírők nyújtottak be, még nem bontották fel.

* Megégett gyermek. Öz. Tóth Lajosné, ki a 610 sz. a. lakik, nov. 29-én fölment a piacra árulni, otthon hagyván két kis gyer- mekét, egy 3 éves fiút és 1 1/2 éves leánykát. Az ajtót rácsukta a gyermekekre. A kis fiu — midőn magukra maradtak — az égő kály- hából meleg hamut vett ki s azt a kis leány mellé rakta. Ennek ruhái meggyuladtak s másnap — az égési sebek következtében — a leányka meghalt. A törvényszéki boncolás f. hó 2-án ejtettet meg.

* Névpnap. Ma ünnepezték névpnapjaikat: Dr. Király Ferencz orsz. gy. képviselő s a keresk. és ipar-kamara titkára, — Balogh Ferencz főiskolai tanár, N á n á s s y Ferencz, a gazd. egylet elnöke, P a p Ferencz vár. fő- jegyző, N a g y Ferencz bankigazgató stb. Mindnyájuknál számosan fejezték ki jó kívá- nataikat, — melyekhez mi is örömezt csatlá- kozunk.

* Helyreigazítás. Barát Bálint, ki a „kórházi mizériák” cz. tegnapi helyi hírné- lőz szolgáltatta az adatokat, tudja, hogy ő nem elemlezési vállalkozó, hanem felelős sza- kács a kollégiumban.

* Teljes napfogyatkozás. A csillagászok és természetudósok nagy érdeklődéssel vár- ják e hó 22-dikét. E napra ugyanis teljes napfogyatkozás esik. A hold földünk és a nap közé lép s ennek fénylő korongját eltakarja; vagyis földünk a hold kupalaku árnyékába jut s ama részéről, a havá az árnyék esik, a napkorong nem lesz látható. A jelenséget Afrika nyugati partjain lehet majd a legjob- ban látni, mert az árnykup del táján ide fog esni. A washingtoni tengerészeti osztály ex- pedíciót küld a fogyatkozás megfigyelésére és fényképi felvételek készítésére a Kongo folyam torkolatától délre eső Angolába, a hol 3 perczig lesz látható a jelenség. A fogyat- kozás egész tartama harmadfél órát fog kitenni.

* Talált tárgyak. Bányai Lajos, 3049 sz. a. lakos, egy kis ölebet talált melyet tulajdo- na a megtalálóval átvehet. A III-ik ker. rendőrkapitányságnál pedig egy talált kulcs van letéve.

A 30,000 példányban megjelenő

„Budapest” című képes politikai napilap, — mely im- már XIII-dik évfolyamát futja, — évről-évre nagyobb elterjedésnek örvend. Ma már annyi példányban jelenik meg, hogy két részlet-gépen nyomják, a mi hírlapir- dalomunkban valóban pártatlanul álló eset. A „Budapest” e szokatlan elterjedését egyrészt határozott nemzeti független irányának és kitűnő tudósításának, másrészt pedig eredeti rajzok után készült képeknek köszönheti. A „Budapest”, — nem csinátra két kulcsos politikai, mint az mai napig má a hírlapiradalomban is szo- kások, — nyiltan és kitartóan Magyarország teljes állami függetlensége és önállósága mellett küzd. Azt akarja, hogy legyen önálló vánterületünk, nemzeti had- seregünk, saját bankunk, külön képviselőletünk; szával odatörökszik, hogy hazánk minden idegen beavatkozá- sától menten, saját maga intézkesse államügyeit. S e tö- rekvésében politikai életünknek olyan kitűnőségei tá- mogatják, mint Irányi Dániel, Ugron Gábor, Madarász József, Thaly Kálmán, Polonyi Géza, Törz Kálmán, Pet- rich Ferencz, Lukács Gyula, Orbán Balázs, Tóth Ernő, Enyedi Lukács, Mezei Ernő stb., kikből ismételten ho- zott már a „Budapest” nagyrédekü közleményeket, s a kiknek ígérteit bírja a szerkesztőség, hogy a lapot szellemileg továbbra is támogatni fogják. De a „Buda- pest” nyiltan bevallott politikai irányának szilárd és következetes megtartása mellett arra is kiváló gondot fordít, hogy olvasói egy hazai, mint a külföldi nevezetesebb eseményekről gyors és megbízható értesülést nyerjenek. E végből olyan levelezői kart szervezett, e minő egy lapnak sincs. Csak itt az országban 254 ren- des levelezője van a „Budapest”-nek. E mellett állandó tudósítokat tart Bécsben, Belgrádban, Bukarestben, Ber- línben, Konstantinápolyban, Párisban, Pétervárott, Rómá- ban, Szofijában, Zágrádban és New-Yorkban. A párisi ki- állításra külön állandó tudósítót és rajzolt küldött a „Budapest”. — Turinban, Kossuth Lajos nagy hazánkfia külön is fogadta az éo nyarán a „Budapest” rajzolóit, kitől több eredeti rajz vár megjelenésre. — A szórakoztató ol- vasmányokra szintén nagy súlyt helyez a „Budapest”. — Tárca-rovata élénk és változatos; a mit eléggé igazol az is, hogy a közelmúltban irodalmunk majd mindgyik jeles felkereste dolgozataival a „Budapest”. — Költeményeket hozott: Abrányi Emmiltől, Bartók Lajostól, Illyés Bálinttól, Incezdéi Lászlótól, Kiss Józseftől, Komocsa Józseftől, Kisteleki Edéltől, Koroda Páltól, Ney Ferenczről, Luby Sándortól, Posa Lajostól, Petri Mórtól, Reiczky Gyulától, Várady Antaltól stb. — Tárcaakat írtak: Abray Károly, Bródy Sándor, Degre Alajos, Erdélyi Gyula, Haller József gr., Murai Károly, Porcsolt Kálmán, Sebők Zsigmond, Székely János, Tolnai Lajos, Vay Sándor gr., stb. Regényeire hasonlóképp mindig kiváló gondot fordít a „Budapest”; arra törekvéden, hogy ne csak érdekesítsék, hanem irodalmi színvonalon állók is le- gyenek, a mire névze különben elég kezeséget nyuj- tanak állandó regényírói, u. m. V. Gadl Karolina, Murai Károly, Martonyi Frigyes, Székely János, Mátray B. Béla, Tolnai Lajos, stb. Ezek mellett a „Budapest” folyvást három regényt közöl egyszerre, sőt midőn közlendőinek anyaga megengedi, négy regényt is közöl, mint azt a nyár folyamán is tette. — Ezeken kívül, „Uj Buda- pest” című alatt vasárnaponként humorisztikus hetimel- léket csatoltatik a főlaphoz egészen ingyen. E humo- riztikus melléklet kifigurázza a politikai és társadalmi élet fordésegeit, hoz jóliú adomákat, tréfas megjeg- yezéseket; végül pedig minden héten egy-egy talányt közöl, melynek megfejtői között értékes jutalomkönyve- ket sorol ki. — Ha még tudjuk, hogy e lap „Kis Gazda” rovata úgy a mezőgazdaságra, mint az ipar- ügyekre kiváló gondot fordít, s a közgazdaságot, — a többi lapoktól eltérőleg — akként kezeli, hogy az bárki által könnyen megértesk: ug bátran elmondhatjuk, hogy a „Budapest” — mely tényleg a legolcsóbb lap hazánkban — minden tekintetben alkalmas arra, hogy minden magyar család állandó látogatója, házi barátja legyen. Előfizetési ára egy hóra csak 1 frt; negyedévre 3 frt; félévre 6 frt; egy évre 12 frt.

A „Budapest” előfizetési meg a következő kedvezményben részesülnek: Aki egész évre előfizet s az előfizetési összeget (12 frt) egyszerre küldi be, az a „Budapest” Nagy

Képes Naptárt ingyen, aki fél évre előfizet s az elő- fizetési összeget (6 frt) egyszerre küldi be, az a „Bu- dapest” Kis Képes Naptárt ingyen vagy a Nagy Ké- pes Naptárt 40 kr-ért, aki negyedévre fizet elő s az előfizetési összeget (3 frt) egyszerre küldi be: az a „Kis Képes Mese-naptár” ingyen vagy a Nagy Nap- tárt 50 kr-ért, vagy a Kis Naptárt 25 kr kedvezmé- nyes ár mellett fogja kapni. Mutatványsszámokkal bárkinek ingyen szolgál a „Budapest” kiadóhivatala IV. ker. Sarkantyns-utca 3. szám alatt.

A „Kis Ujság”

hazánk legolcsóbb politikailag független nép- lapja. — Jelszava: „Népjólet és független Magyar- ország!” Van benne jó vezércikk, a legfontosabb poli- tikai hírek, érdekes helyi és vidéki közlemények a legkimerítőbb tudósításban, 2 érdekesítő regény, stb. Előfizetési árak: 1 hóra 75 kr; egy negyed- évre 2 frt 25 kr; egy fél évre 4 frt 50 kr. — Mutat- ványsszámokat ingyen küld a „Kis Ujság” kiadóhivatala Budapest, IV. ker. Sarkantyns-utca 3. sz.

Muzsák.

Előfizetési felhívás. Nem történeteket mondok, nem novellé- teket beszélek, nem rajzokat karczok a pa- pirra, t. közönség.

Láttam tavasszal az életbe verődő ter- mészet szabad lüktetését; majd a nyár buja tenyésztése s a főszegek vihar ragadta meg lelkemet. Aztán halgattam a hulló lombok bus zizenését, néztem a sötét ködös szürkéséget, a nesztelenül szálló hópelyhekből szótt fehér takarót és lassanként ráborult az alvó ter- mészetre.

Ezekről lestem el a verőfényt, a boron- gást, a csendet, a vihart, a miket megkísérlet- tem leírni.

Figyeltem az embert. Láttam bűneit, erényeit; láttam tisztaságát és szennyeit.

Ezekből van egy kép, egy vonás egy rövid jelenet papírra vetve. Mindezeket most

„T O L L” czim alatt összegyűjtve szándékozom bemutat- ni, — hogy ítéltétek feleltem.

Kolozsvár, 1889. nov. 26. Sebosi Samu, az „Ellenzék” munkatársa.

— A Kisfaludytársaság szerdai ülésén Csiky Gergely titkár tett jelentést a folyó ügyekről. Szily Kálmán 100 frttal az alapító sorába lépett. A Buljovszky néle jutalomra (monológ) 25, a Lukács Krisztina-jutalomra (drámai műfordítás) nyolc pályamű érkezett. A monológokat bírálni fogják: Paulay Ede, Várady Antal és Berczik Árpád a drámai műfordítások bírálói lesznek: Zichy Antal, P. Tewrewk Emil és Abrányi Emil. A jelentések után Szász Károly „Egy gondolat” című köl- teményét olvasta fel, majd Bartók Lajos „A méhek” című sikerült — vigjátéka- nak első felvonását mutatta be, mely nagy tetszést keltett. Végül Abrányi Emil bemutatta Radó Antal a társasághoz benyújtott „Leopar- dia” fordításából két költeményt. A felolvas- sokat zár iles követte.

SZERKESZTŐI POSTA.

K. P. urnak helyben. — Ezt is kószoljuk. Abony. Kíváncsán szerint lesz. Phylira. Van benne hangulat, tessék folytatni.

Debr. színház.

Holnap, szerdán 1889 december 4-én, páratlan bérletben:

47-ik Czikk.

Szinmű Dumastól.

Felolvas szerkesztő Gáspár Imre Kiadó Kustasi Imre

Alkalmi eladás.

A karácsonyi ünnepek közeledtével, raktárból nagy mennyiségű egész

gyapju női ruha kelméket,

melyeknek ezeltt frt 1.—, 1.20, 1.40, 1.60 és 1.80 volt métere, választottam ki és ezeket a mai naptól kezdve, mé- terenként

50, 65 és 80

kr-ért adom el.

Ez alkalommal raktáramon felhal- mozott maradék velez (Barchent) — ruha-kelmémet is feltűnő olcsó árban — el- árusítom.

Gyári raktár fehér és színes férfi ingekből feltűnő olcsó árak mellett s futó és darabos szőnyögek kiárusítása.

Személyes meggyőződésére tisztelet- tel felhívja a n. é. közönséget

BOSZNAY J. czég Debreczen, czepléu-utca,

